

NIEUWS

Sector spreekt zich uit over Pensioenakkoord

24 Juni 2011

Het zojuist getekende Pensioenakkoord kan op hoofdlijnen in de pensioensector op veel bijval rekenen. Maar er zijn ook kanttekeningen. Dat bleek donderdag op het IPNederland-congres 'Uitblinken in een nieuw stelsel'.

Zo'n honderd pensioenfondsbestuurders, fondsdirecteuren en consultants bogen zich op het congres over een aantal stellingen die naar voren werden gebracht door Jean Frijns, Guus Boender, Theo Kocken en Olaf Sleijpen.

Meer dan 80% van de aanwezigen onderschreef de stelling van Boender: "Beter een zacht akkoord dat besturen naar wens van hun stakeholders hard kunnen invullen, dan een hard akkoord waarin fondsbesturen geen beleidsruimte hebben om zachte elementen in te bouwen."

Verwacht rendement geen goede discontovoet

Het gebruik van rendement als rekenvoet werd echter in grote meerderheid afgewezen. Pensioenfondsen mogen verwacht rendement niet zonder meer gebruiken voor het berekenen van hun verplichtingen, vond ruim drie kwart van de verzamelde pensioendeskundigen.

Daarmee steunde men de visie van onder andere risico-expert Theo Kocken, die zich uitsprak tegen 'knoeien met de marktrente' als discontovoet.

"Intergenerationele solidariteit wordt intergenerationele fraude als we gaan disconteren tegen het verwachte rendement en een ogenschijnlijk gezonde dekkingsgraad gaan gebruiken om direct indexatie voor gepensioneerden te betalen," onderstreepte hij.

"Berekening van verplichtingen op basis van verwacht rendement is raar," stelde ook Jean Frijns, hoogleraar beleggingsleer aan de Vrije Universiteit, en voormalige hoofd beleggingen bij ABP. Ook volgens hem ondermijnt zo'n benadering het vertrouwen tussen de generaties.

Tijdens het congres kreeg Olaf Sleijpen, hoofd toezicht pensioenfondsen bij De Nederlandsche Bank, overweldigende steun voor zijn stelling dat bij een reëel voorwaardelijk pensioencontract buffers horen, waarvan de omvang moet afhangen van de risicobereidheid van het pensioenfonds.

Niet solvabiliteit, maar risicodraagvlak is bepalend

Frijns bepleitte een contractmodel op basis van risicodifferentiatie waarin pensioenfondsen risico's – en hun opbrengsten – vooraf toedelen aan groepen deelnemers. Zo'n opzet is naar zijn oordeel het best bestand tegen de gecombineerde risico's van onderdekking, tegenvallende markten en inflatie.

Volgens diverse deskundigen biedt het nieuwe pensioenakkoord zoals het nu op tafel ligt pensioenfondsen al de mogelijkheid om een combicontract in te richten zoals dat Frijns voor ogen staat, met binnen één pensioenfonds een riskantere portefeuille voor risicodraagkrachtigen en een veiliger portefeuille voor deelnemers met een grotere zekerheidsbehoefte.

Dit werd bevestigd door Kocken en door Jan Tamerus, Master Actuariaal en ALM bij pensioenuitvoerder PGGM.

Directeur Peter Borgdorff van het Pensioenfonds Zorg en Welzijn deelde hun mening. "Bij zo'n combicontract verdwijnt de solidariteit tussen de generaties," waarschuwde hij echter.

Ondanks die tegenwerping sloot de zaal zich aan bij de visie van Frijns. Bijna 70% van de aanwezigen onderschreef zijn stelling dat pensioenfondsen de risico's van de beleggingen dienen te koppelen aan het risicodraagvlak van de deelnemers en niet aan de solvabiliteitspositie.

Hoe die risicotolerantie moet worden bepaald, is echter een ander verhaal. Slechts de kleinste mogelijke meerderheid – 51% – was het met Frijns eens dat dit dient te gebeuren op basis van leeftijdscohorten.

“Leeftijd is niet altijd een doorslaggevende factor,” zo klonk het vanuit het publiek. “De risicovoorkeur hangt mede af van de beroepsgroep, inkomensklasse en andere zaken.”

Een alternatief voor leeftijdsdifferentiatie is om het risiconiveau van de beleggingsportefeuille af te stemmen met breed samengestelde deelnemersraden. Maar ook daar zitten haken en ogen aan: “Het risico bestaat dat in dat geval de meest vocale deelnemersgroep een te zwaar stempel drukt op bestuursbeslissingen,” zo luidde een overweging vanuit de zaal.

Afstemming vindt natuurlijk in de besturen ook nu al plaats. Borgdorff zei hierbij de indruk te hebben dat het PFZW-bestuur graag 'rechtdoor' wil gaan met het huidige beleggingsbeleid, maar tekende aan dat het zorgfonds zijn deelnemers nog wil raadplegen over hun risicobereidheid.

Te weinig risico een gevaar

In elk geval zal, mede gegeven de extra verantwoordelijkheid die besturen krijgen in het nieuwe pensioenstelsel, de behoefte toenemen om af te stemmen en steun te zoeken bij de achterban voor het risico- en beleggingsbeleid, meenden velen.

Dat is niet zonder gevaar. Zo stelde Guus Boender: “Gegeven het belang dat mensen hechten aan nominale zekerheid is het in de praktijk een groot risico dat pensioenbesturen met een zacht contract alsnog uit eigener beweging gaan derisken, en op het verkeerde moment.”

Zijn positie kreeg tegengas vanuit de zaal van een bestuurder, die erop wees dat pensioenfondsbesturen geen ad hoc beleggingsbeleid voeren maar weloverwogen tewerk gaan, en dus ook niet zomaar gaan derisken.

Niettemin verklaarde ruim de helft (61%) van de aanwezigen zich in dit verband voorstander van maatregelen om te voorkomen dat er bij een zacht contract teveel en/of op het verkeerde moment risico wordt afgebouwd.

Jongeren praten mee

Volgens critici van het huidige akkoord zijn het met name de jongeren die in het nieuwe stelsel worden benadeeld. De jongere generatie werd daarom op dit congres in persoon vertegenwoordigd door studenten pensioenmanagement van de Hogeschool Rotterdam.

Tijdens het slotdebat gaf studente Irene van Wijngaarden aan dat jongeren zekerheid erg belangrijk vinden, maar niet tegen elke prijs. Als jongeren wordt uitgelegd welke risico's er waarom worden genomen en wat daarvan de consequenties zijn, zullen ze waarschijnlijk meer bereid zijn om risico's te nemen voor hun toekomstig pensioen, stelde zij.

Dan moet de informatievoorziening wel verbeteren: Pensioeninformatie is momenteel te complex en voor jongeren vrijwel onbegrijpelijk, waarschuwde Van Wijngaarden.

De stemresultaten van dit congres werden als discussiepunten en aanbevelingen in ontvangst genomen door de Pensioenfederatie.

Auteur: **Leen Preesman, Mariska van der Westen**